

П Р А К Т И К У М

ПО ТРАНСУЗИОНА МЕДИЦИНА

Никола Камчев
Воскресија Стефановска
Гордана Камчева Михаилова
Ристо Дуковски

Никола Камчев • Воскресија Стефановска
Гордана Камчева Михаилова • Ристо Дуковски

ПРАКТИКУМ ПО ТРАНСФУЗИОНА МЕДИЦИНА

Штип, 2021

Никола Камчев • Воскресија Стефановска
Гордана Камчева Михаилова • Ристо Дуковски

П Р А К Т И К У М

ПО ТРАНСФУЗИОНА МЕДИЦИНА

CIP - Каталогизација во публикација

Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

615.38(076)

ПРАКТИКУМ по трансфузиона медицина / Никола Камчев ... [и др.] -
Штип : НУ Универзитетска библиотека "Гоце Делчев", 2021. - 164 стр. :
илустр. ; 25 см

Други автори: Воскресија Стефановска, Гордана Камчева Михаилова, Ристо
Дуковски. - Библиографија: стр. 152-164

ISBN 978-608-242-116-2

1. Камчев, Никола [автор] 2. Стефановска, Воскресија [автор] 3. Камчева
Михаилова, Гордана [автор] 4. Дуковски, Ристо [автор]
а) Трансфузиологија -- Практикуми

COBISS.MK-ID 54806277

Проф. д-р Никола Камчев
Проф. д-р Воскресија Стефановска
Проф. д-р Гордана Камчева Михаилова
Прим. д-р Ристо Дуковски

ПРАКТИКУМ ПО ТРАНСФУЗИОНА МЕДИЦИНА

ПРАКТИКУМ

ПО ТРАНСФУЗИОНА МЕДИЦИНА

Автори:

Проф. д-р Никола Камчев
Проф. д-р Воскресија Стефановска
Проф. д-р Гордана Камчева Михаилова
Прим. д-р Ристо Дуковски

Рецензенти

Проф. д-р Владимир Миленков
Проф. д-р Никола Силјановски

Издавач:

НУ-У Библиотека „Гоце Делчев“ - Штип

Техничко уредување

Доц. д-р Лидија Камчева Панова

Дизајн на корица

Горан Велков

Печатница: Дигитален печат Лонгуров Доо-Штип

Тираж 150

СОДРЖИНА

ЛИСТА НА КРАТЕНКИ	5
ИЗВАДОК ОД РЕЦЕНЗИЈА	13
ЛАБОРАТОРИСКИ АСПЕКТИ	15
ПРЕДГОВОР	17
ВОВЕД	19
1. СТАНДАРДНИ ПОСТАПКИ	23
1.1 ОДРЕДУВАЊЕ АБО КРВНА ГРУПА НА ПЛОЧКА	23
1.2 ОДРЕДУВАЊЕ КРВНА ГРУПА АБО ВО ЕПРУВЕТА	25
1.3 ОДРЕДУВАЊЕ КРВНА ПОДГР. НА КРВНА ГРУПА А СО АНТИ-А1 СЕРУМ НА ПЛОЧКА	26
1.4 ОДРЕДУВАЊЕ НА КРВНА ПОДГРУПА А1Б СО АНТИ А1 СЕРУМ НА ПЛОЧКА	27
1.5 ОДРЕДУВАЊЕ КРВНА ПОДГРУПА НА КРВНА ГРУПА А СО АНТИ-А1 ЛЕКТИН	27
1.6 ОДРЕДУВАЊЕ КРВНА ПОДГРУПА НА КРВНА ГРУПА А СО АНТИ-Н	28
1.7 ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА АБО КРВНА ГР. КАЈ НОВОРОДЕНЧЕ СО МЕТОД ВО ЕПРУВЕТА	28
2.0 ОПРЕДЕЛУВАЊЕ Rh (D) АНТИГЕН	29
2.1 ОПРЕДЕЛУВАЊЕ Rh (D) АНТИГЕН НА ПЛОЧКА	29
2.2 ОПРЕДЕЛУВАЊЕ Rh D (анти C, - c, - E, - e) ANTIGEN ВО ЕПРУВЕТА.	30
2.3 ОПРЕДЕЛУВАЊЕ Du АНТИГЕН	31
2.4 ОПРЕДЕЛУВАЊЕ ВАРИЈАНТА НА Du АНТИГЕНОТ	32
2.5 ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА Rh ФЕНОТИП (D, C, c, E, e - АНТИГЕНИ)	32
3.0 ОПРЕДЕЛУВАЊЕ АНТИГЕНИ НАДВОР ОД АБО И Rh	33
3.1 ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА M, N, S, s, K, k, Jk a, Jk b, Fy a, Fy b, Lu a, Lu b, P, Le a, Le b АНТИГЕНИ	33
4.0 АНТИХУМАНГЛОБУЛИНСКИ ТЕСТ (COOMBS)	34
4.1 ИНДИРЕКТЕН АНТИГЛОБУЛИНСКИ ТЕСТ (IAT)	35
4.2 ДИРЕКТЕН АНТИХУМАНГЛОБУЛИНСКИ ТЕСТ (ДАТ)q	37
4.3 ТИТАР НА ДИРЕКТЕН АНТИГЛОБУЛИНСКИ (ДАТ) ТЕСТ	38
4.4 КОНТРОЛА НА АНГ (Coombs) TEST	38
4.5 ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА АНТИТЕЛА СО СЕЛЕКТОГЕН 1 и 2	39
4.6 ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА АНТИТЕЛА-ИДЕНТИГЕН	41
4.7 ТЕСТ НА КОМПАТИБИЛНОСТ (ВКРСТЕНА ПРОБА, ИНТЕРРЕАКЦИЈА)	42
4.8 СКРАТЕНА ВКРСТЕНА ПРОБА (ИНТЕРРЕАКЦИЈА)	43
4.9 ИНТЕРРЕАКЦИЈА КАЈ ПАЦИЕНТИ СО СТУДЕНИ АВТОАНТИТЕЛА	44
4.10 ИНТЕРРЕАКЦИЈА КАЈ ПАЦИЕНТИ СО МАСИВНА ТРАНСФУЗИЈА	44
4.11 ИНТЕРРЕАКЦИЈА КАЈ ПАЦИЕНТИ КОИ ИМААТ КОАГУЛАЦИСКИ АБНОРМАЛНОСТИ	44
4.12 ИНТЕРРЕАКЦИЈА КАЈ ПАЦИЕНТИ КОИ СЕ ТРЕТИРАНИ СО ПЛАЗМА ЕКСПАНДЕРИ	44
4.13 ИНТЕРРЕАКЦИЈА ВО ПРИСУСТВО НА СИЛНИ РУЛО ФОРМАЦИИ	45
5.0 МИКРОАГЛУТИНАЦИСКИ ПОСТАПКИ СО ID СИСТЕМ ЗА МИКРОТИПИЗАЦИЈА	45
5.1 ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА АБО И Rh КРВНА ГРУПА СО КАРТИЧКА „АБО/D A-B-AB-D-D-ctl	46
5.2 ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА АБО И ДВОЈНА ДЕТЕРМИНАЦИЈА НА Rh D КОМБИНИРАНО СО ДАТ КАРТИЧКА „АБО/D+DAT“ A-B-D-ctl-АНГ	47
5.3 ЕРИТРОЦИТНИ РЕАГЕНСИ ЗА РЕВЕРЗНО ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА АБО КРВНИ ГРУПИ	48
5.4 ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА КРВНИ ГРУПИ ОД АБО И Rh СИСТЕМОТ СО МИКРОАГЛУТИНИРАЧКА МЕТОДА ВО КАРТИЧКА	49
5.5 ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА АБО (Rh) КРВНА ГРУПА КАЈ НОВОРОДЕНЧЕ СО МИКРОАГЛУТИНИРАЧКА МЕТОДА	51
5.6 ОПРЕДЕЛУВАЊЕ DU ВАРИЈАНТА СО КАРТИЧКА „АНТИ- D ХУМАН“	52

5.7	ОПРЕДЕЛУВАЊЕ ИНДИРЕКТЕН АНТИГЛОБУЛИНСКИ ТЕСТ (IAT) СО КАРТИЧКА LISS/COOMBS [®] ID	53
5.8	ОПРЕДЕЛУВАЊЕ DATСО МИКРОАГЛУТИНИРАЧКА КАРТИЧКА LISS/COOMBS	54
5.9	ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА АНТИТЕЛА СО КАРТИЧКА "LISS/COOMBS	56
5.10	ВКРСТЕНА ПРОБА СО КАРТИЧКА " LISS/COOMBS"	57
5.11	ПРОШИРЕНА ВКРСТЕНА ПРОБА СО КАРТИЧКА "COMPLETE CROSSMATCH	58
5.12	ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ЕРИТРОЦИТНИ АНТИГЕНИ СО КАРТИЧКА " LISS COOMBS	59
5.13	ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА C, Cw, C, E, e, K АНТИГЕНИТЕ СО КАРТИЧКА " Rh ФЕНОТИП + Cw + K"	60
6.0	ОТКРИВАЊЕ НА АНТИТЕЛА СО ПОТЕНЦИЈАТОРИ НА АГЛУТИНАЦИЈА	61
6.1	ПАПАИНСКИ ТЕСТ	61
6.2	АЛБУМИНСКИ ТЕСТ	62
6.3	ОПРЕДЕЛУВАЊЕ АНТИТЕЛА ПО LSE (LISS+SPIN+ENZIM) ПОСТАПКА	62
7.0	ТЕСТ СЕРУМИ	63
8.0	ТЕСТ ЕРИТРОЦИТИ	63
9.0	ПОСТАПКА ПО MUNK- ANDERSEN	63
10.0	ДОПОЛНИТЕЛНИ ПОСТАПКИ	64
10.1	СОЛЕНА ДОПОЛНИТЕЛНА ПОСТАПКА ЗА ОТСТРАНУВАЊЕ НА РУЛО ФОРМАЦИИТЕ	64
10.2	ЕДНО-СТЕПЕНА ПАПАИНСКА ПОСТАПКА	64
10.3	ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА СОЛЕНИ АНТИТЕЛА (СОЛЕН ПАНЕЛ)	65
10.4	ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА АЛБУМИНСКИ АНТИТЕЛА (АЛБУМИНСКИ ПАНЕЛ)	66
10.5	ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА ЕНЗИМСКИ АНТИТЕЛА (ЕНЗИМСКИ ПАНЕЛ)	66
10.6	ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА АНТИТЕЛА СО КОМБИНИРАНА ПОСТАПКА (ензим-АНГ серум)	67
11.0	ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ТОПЛИ И СТУДЕНИ АНТИТЕЛА (ИЗО И АВТО АНТИТЕЛА)	68
11.1	ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА АНТИТЕЛА СО СЕЛЕКТОГЕН 1 и 2	69
11.2	ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА АНТИТЕЛА-ИДЕНТИГЕН	71
12.0	ПОСТАПКИ ЗА СПЕЦИЈАЛНА ПОТРЕБА	73
12.1	КРВНА ГРУПА АБО ОД ПЛОДОВА ВОДА (Руска метода)	73
12.2	ОПРЕДЕЛУВАЊЕ Rh (D) КРВНА ГРУПА ОД ПЛОДОВА ВОДА СО НЕУТРАЛИЗАЦИЈА	73
12.3	ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ФЕТАЛНИ ЕРИТРОЦИТИ (ЕЛУЦИЈА ПО KLEINHAUER и ВЕТКЕ)	74
12.4	ОПРЕДЕЛУВАЊЕ АБО КРВНА ГРУПА ОД ХЕМОЛИЗИРАНА КРВ	75
12.5	ОПРЕДЕЛУВАЊЕ АБО КРВНА ГРУПА ОД КРВНА ДАМКА	76
12.6	ОПРЕДЕЛУВАЊЕ АВН СУПСТАЦИЈА ВО ПЛУВАЧКА (статус на секреторство Se и несекреторство se)	77
12.7	ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА Н СУПСТАЦИЈА	78
13.0	СЕЛЕКЦИЈА НА КРВ ЗА ТРАНСФУЗИЈА	78
13.1	СЕЛЕКЦИЈА НА КРВ ЗА ТРАНСФУЗИЈА ЗА РЕДОВНИ СЛУЧАИ	78
13.2	СЕЛЕКЦИЈА НА КРВ ЗА ТРАНСФУЗИЈА ЗА ИТНИ СЛУЧАИ	78
13.3	ИНДИКАЦИИ И ТЕХНИКИ НА ЕРИТРОЦИТНИ ТРАНСФУЗИ	79
13.4	СЕЛЕКЦИЈА НА ЕРИТРОЦИТЕН КОНЦЕНТРАТ КАЈ ПОСЕБНИТЕ СЛУЧАИ	80
13.5	ТЕХНИКИ НА ЕРИТРОЦИТНА ТРАНСФУЗИЈА	80
13.6	ГРЕШКИ ПРИ ОДРЕДУВАЊЕ КРВНИ ГРУПИ	83
13.7	БИОЛОШКА ПРОБА	84
13.8	ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА ПАЦИЕНТ	84
13.9	ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА ПРИМЕРОК ОД КРВ.	84
14.0	ТИТРИРАЊЕ НА СЕРУМИ	84
14.1	ТИТРИРАЊЕ НА ТЕСТ СЕРУМИ ЗА АБО КРВНИ ГРУПИ	85
14.1.1	ТИТРИРАЊЕ НА ТЕСТ СЕРУМИ ЗА ДРУГИ КРВНИ ГРУПИ	85
14.2.0	ОПРЕДЕЛУВАЊЕ АЛФА И БЕТА ИМУНИ АНТИТЕЛА	87
14.2.1	ОПРЕДЕЛУВАЊЕ АЛФА И БЕТА ИМУНИ АНТИТЕЛА СО АНГ СЕРУМ	87
14.3.0	ОПРЕДЕЛУВАЊЕ ХЕМОЛИЗИНИ	87
14.3.1	ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА АЛФА И БЕТА ХЕМОЛИЗИНИ	88
14.3.2	ОПРЕД. НА ДВОФАЗНИ ХЕМОЛИЗИНИ (ТЕСТ НА DONATH И LANDSTEINER)	88
14.3.3	НАМ-ОВ ТЕСТ	89
14.3.4	KROZBY- EB ТЕСТ	89
14.3.5	HARTMA-ОВ ТЕСТ И JENKINS ТЕСТ	90

15.0	ПОСТАПКИ ЗА СПЕЦИЈАЛНА ПОТРЕБА	90
15.1	КРВНА ГРУПА АБО ОД ПЛОДОВА ВОДА (Руска метода)	90
15.2	ОПРЕДЕЛУВАЊЕ Rh (D) КРВНА ГРУПА ОД ПЛОДОВА ВОДА СО НЕУТРАЛИЗАЦИЈА	91
15.3	ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ФЕТАЛНИ ЕРИТРОЦИТИ (ЕЛУЦИЈА ПО KLEINHAUER и ВЕТКЕ)	91
15.4	ОПРЕДЕЛУВАЊЕ АБО КРВНА ГРУПА ОД ХЕМОЛИЗИРАНА КРВ	92
15.5	ОПРЕДЕЛУВАЊЕ АБО КРВНА ГРУПА ОД КРВНА ДАМКА	93
15.6	ОПРЕДЕЛУВАЊЕ АВН СУПСТАНЦИЈА ВО ПЛУВАЧКА (статус на секреторство Se и несекреторств se)	94
15.7	ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА Н СУПСТАНЦИЈА	95
16.0	ХЕМОСТАЗА	96
16.1	МЕТОДИ ЗА ИСПИТУВАЊЕ НА ХЕМОСТАЗА И КОАГУЛАЦИЈА	96
16.2	ОСНОВНИ ТЕСТОВИ ЗА ХЕМОСТАЗА	97
16.2.1	БРОЕЊЕ НА ТРОМБОЦИТИ СО АВТОМАТСКИ БРОЈАЧ	98
16.2.2	ПРОТРОМБИНСКО ВРЕМЕ (ПТ) – СПОРЕД QUICK	98
16.2.3	КОНТРОЛА НА ОРАЛНА АНТИКОАГУЛАНТНА ТЕРАПИЈА	99
16.2.4	АКТИВИРАНО ПАРЦИЈАЛНО ТРОМБОПЛАСТИНСКО ВРЕМЕ (АПТТ)	102
16.2.5	ТРОМБИНСКО ВРЕМЕ (ТТ)	103
16.2.6	ВРЕМЕ НА КРВАРЕЊЕ	104
16.2.7	ОДРЕДУВАЊЕ ВРЕМЕ НА КОАГУЛАЦИЈА НА КРВ според Lee-White	105
16.2.8	ОСНОВИ НА ХЕМОСТАЗА	109
16.2.9	КЛИНИЧКО ЗНАЧЕЊЕ НА ОСНОВНИТЕ ТЕСТОВИ	109
16.2.10	ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА КОНЦЕНТРАЦИЈАТА НА Д-ДИМЕРИ (D-D) СО ELISA	111
16.2.11	КАПИЛАРНА РЕЗИСТЕНЦИЈА СПОРЕД RUMPEL-LEEDE	112
16.3	СПЕЦИФИЧНИ ТЕСТОВИ НА ХЕМОСТАЗАТА	113
16.3.1	ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА КОНЦЕНТРАЦИЈАТА НА F. XIII	113
16.3.2	ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА КОНЦЕНТРАЦИЈАТА НА ФИБРИНОГЕН	114
16.3.3	ФАКТОР VON-WILLEBRAND	114
16.3.4	КВАНТИТАТИВНО ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ФАКТОРИТЕ ОД ВНАТРЕШНИОТ ПАТ НА КОАГУЛАЦИЈАТА	114
16.3.5	КВАНТИТАТИВНО ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ФАКТОРИТЕ ОД НАДВОРЕШНИОТ ПАТ НА КОАГУЛАЦИЈАТА	114
16.3.6	ЛУПУС АНТИКОАГУЛАНТ (биолошка активност)	115
16.3.7	ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА КОНЦЕНТРАЦИЈАТА НА АНТИТРОМБИН III (AT III)	115
16.4.0	АДХЕЗИВНОСТ НА ТРОМБОЦИТИТЕ IN VIVO	115
16.4.1	АГРЕГАЦИЈА НА ТРОМБОЦИТИТЕ СО RISTOCETIN	116
16.4.2	ПОРЕМЕТУВАЊЕ ФУНКЦИЈАТА НА ТРОМБОЦИТИТЕ	117
16.4.3	СТЕКНАТИ ТРОМБОЦИТОПЕНИИ	117
16.4.4	ТРОМБОЦИТОЗИ	118
16.5.0	ПОРЕМЕТУВАЊЕ НА ПЛАЗМАТСКИТЕ ФАКТОРИ ПРИ КОАГУЛАЦИЈА НА КРВТА	118
16.5.1	HEMOPILJJA A	119
16.5.2	Von WILLEBRAND-ова болест	119
16.5.3	HEMOPILJJA B (CHRISTMASOVA болест)	119
17.0	ТРАНСФУЗИСКИ ТРАНСМИСИВНИ ЗАБОЛУВАЊА	120
17.1	ТРАНСФУЗИСКА ТРАНСМИСИЈА НА ВИРУСНИ ИНФЕКЦИИ	120
17.1.1	ХЕПАТИТИСИ	120
17.1.2	ХЕПАТИТИС Б ТИП	121
17.1.3	ХЕПАТИТИС Ц ТИП	127
17.1.4	SIDA (AIDS)	136
17.1.5	ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА АНТИ-HIV	138
17.1.6	ЛАБОРАТОРИСКА ДИЈАГНОЗА НА ЕПШТАЈН-БАР ВИРУСНА ИНФЕКЦИЈА	144
17.2.0	ТРАНСФУЗИСКА ТРАНСМИСИЈА НА БАКТЕРИСКИ ИНФЕКЦИИ	146
17.2.1	SIFILIS (LUES)	146
17.2.2	ПОСТАПКА ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА SYPHILIS (VDRL-Veneral Disease Research Laboratory) TEST	148
17.2.3	ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА СПЕЦИФИЧНИ АНТИТЕЛА НА TREPONEMA PALLIDUM	148
17.3.4	СЕЛЕКЦИЈА НА ЕРИТРОЦИТЕН КОНЦЕНТРАТ КАЈ ПОСЕБНИТЕ СЛУЧАИ	148

ISBN 978-608-242-116-2

